

COLLECTIES IN GESPREK

Een centrale bank is doorgaans niet zomaar toegankelijk voor het publiek. Hetzelfde geldt voor haar kunstcollectie. Al sinds 1972 verzamelt de Nationale Bank van België hedendaagse kunst, maar wat gebeurt daarmee? Krijgen we die kunst ooit te zien? Nu wel. Met een tentoonstelling in de gerenoveerde lokettenzaal wil de Nationale Bank een deel van haar collectie ontsluiten – een eerste resultaat van een nieuwe beleidsbeslissing om de verzameling zichtbaar te maken voor het publiek. We ontmoeten Yves Randaxhe, sinds 2000 curator van de kunstcollectie van de Nationale Bank.

Marianne Berenhaut, *L'armoire*, 2002,
oude kast met dierlijk en 'plantaardig' haar, 180 x 81 x 47 cm
COLLECTIE NATIONALE BANK VAN BELGIË

© MARIANNE BERENHAUT - FOTO: NATIONALE BANK VAN BELGIË / PATRICK VAN DEN BRANDEN

Voor de tentoonstelling *Building a Dialogue* slaan twee centrale banken de handen in elkaar. De Nationale Bank verwelkomt een aantal werken van de collectie van de Deutsche Bundesbank. “Onze collega’s staan voor een grote renovatie van het gebouw,” legt Randaxhe uit. “De kunstwerken moeten tijdelijk een ander onderkomen vinden. Zo ontstond het idee voor een gezamenlijke tentoonstelling.” Nog nooit eerder zijn beide collecties aan het publiek getoond en nog nooit eerder hebben twee centrale banken op cultureel vlak samengewerkt.

REFLECTIE VAN EEN COLLECTIE Uit de Duitse collectie komen grote namen uit de hedendaagse kunst, zoals Georg Baselitz, Anselm Kiefer en Sigmar Polke. Ook de Belgische bijdrage kent enkele klinkende namen, zoals Raoul De Keyser, Walter Swennen en Ann Veronica Janssen, maar toch wil Randaxhe dat relativeren. “We hebben er heel bewust voor gekozen om van onze kant wat minder gekende namen toe te voegen,” zegt hij. “Dat ligt ook in de lijn van ons collectiebeleid: we mikken niet op de kunstenaars die het best in de markt liggen, maar op kwaliteit.” De bank laat zich hierbij adviseren door experts uit de kunstwereld.

“De focus ligt sinds het ontstaan van de collectie op levende Belgische kunstenaars,” zegt hij. “De verzameling is een vorm van ondersteuning.” De curator wil daarbij heel bewust de ogen openhouden voor ook internationale kunstenaars

Zicht op de lokettenzaal van de Nationale Bank van België, 1960

FOTO: NATIONALE BANK VAN BELGIË

Anselm Kiefer, *Das Tor*, 1989, acrylverf en emulsie op een foto op hout,

148 x 114 cm - COLLECTIE DEUTSCHE BUNDESBANK

© ANSELM KIEFER - FOTO: DEUTSCHE BUNDESBANK / WOLFGANG GÜNZEL

die (tijdelijk) in België wonen en werken: “Vooral Brussel is een stad waar veel buitenlanders naartoe verhuizen. De collectie is zo een reflectie van de samenleving.” Het mecenaat is een belangrijk doel van de collectie. “Veel kunstenaars vinden het een hele eer wanneer hun werk door de Nationale Bank aangekocht wordt. Bovendien kopen we niet als investering: we verkopen nooit aangekochte werken.” Af en toe monden gesprekken met een kunstenaar uit in een in situ werk, zoals dat eerder al het geval was met Pieter Vermeersch, Edith Dekyndt en Vaast Colson.

THEMA'S IN DIALOOG De tentoonstelling bestaat uit meer dan 40 werken, waarvan enkele monumentale stukken die vanwege hun omvang nooit uit het depot van de collectie komen. “De Deutsche Bundesbank maakte eerder al een publicatie over hun collectie, met een onderverdeling in zes centrale thema's,” vertelt Randaxhe. “Die hebben we in de tentoonstelling aangehouden. Toen begon onze puzzel: we kozen alle werken in samenspraak en probeerden voor elk

Wolfgang Mattheuer, *Osterspaziergang I*, 1971, olieverf op doek, 94 x 119 cm

COLLECTIE DEUTSCHE BUNDESBANK

© VG BILD-KUNST, BONN 2019 - FOTO: DEUTSCHE BUNDESBANK / RENÉ ZIMMER

Walter Swennen, *Zonder titel*, 1985, olieverf en email op doek, 200 x 180 cm

COLLECTIE NATIONALE BANK VAN BELGIË

© WALTER SWENNEN - FOTO: NATIONALE BANK VAN BELGIË / PATRICK VAN DEN BRANDEN

werk een antwoord te bieden met een ander kunstwerk. Een dialoog tussen de banken, en tussen de kunstwerken dus.”

De zes thema's schetsen een breed spectrum waarbinnen kunstwerken een eigen visie op de samenleving en de wereld kunnen geven. 'History & Society' brengt een aantal relevante voorbeelden samen. Daar hoort Anselm Kiefer bij, maar ook de misschien minder gekende Michaël Matthys, een kunstenaar uit Charleroi. "Hij maakte een reeks over Charleroi met ossenbloed, vertrekkende vanuit stripverhalen," vertelt Randaxhe.

Er is ook een dialoog tussen de thema's onderling. Zo biedt '1980s: Back to Figuration' een mooi tegenwicht voor 'Autonomous Form', dat abstracte werken behandelt. "In Duitsland was er in de jaren 1980 een terugkeer naar figuratie," legt Randaxhe uit. "In de tentoonstelling is het interessant om daar Belgische werken tegenover te plaatsen: wat was er in dezelfde periode bij ons?" Onder meer een schilderij van Walter Swennen uit 1985 suggereert dat er ook bij ons figuratieve elementen in de kunst aanwezig waren. Wanneer het autonome vorm betreft, is Raoul De Keyser een spilfiguur. Zijn werk komt in dialoog met, onder andere, de abstracte doeken van de Duitse Esther Stocker.

Ook de hoofdstukken 'Ideas of Nature' en 'Cityscape' spiegelen elkaar. In het thema rond natuur spelen onder meer Per

Kirkeby en Karel Dierckx de hoofdrol. In 'Cityscape' ligt het accent op stedelijke kwaliteiten die eigen zijn aan enerzijds de Duitse architectuur en anderzijds het Belgische stedelijke landschap. De foto's van Christian Meynen brengen bijvoorbeeld het typerend uitzicht van onze kuststeden in beeld.

ONTSLUITING "De meeste werken uit de collectie hangen in vergaderzalen en kantoren," zegt Randaxhe. De ongeveer 2000 werknemers kunnen via de interne website een nieuw kunstwerk voor hun kantoor aanvragen, wat voor een dagelijkse circulatie zorgt. Daarnaast probeert de Nationale Bank de kunst goed te omkaderen. "We organiseren regelmatig artist talks en kleine tentoonstellingen binnen het gebouw, maar die zijn enkel toegankelijk voor het personeel." Het grote publiek krijgt de collectie dus nooit te zien. Hetzelfde verhaal geldt voor de Deutsche Bundesbank.

Ondanks het feit dat de Nationale Bank in 'Building a Dialogue' niet de grootste namen uit de collectie naar voren schuift, kunnen de werken perfect op zich staan. Waarom dan toch een dialoog met een andere verzameling? Randaxhe: "Het verhaal van deze expo zou wellicht even sterk zijn zonder werken van de Deutsche Bundesbank. Maar een kunstwerk staat nooit op zichzelf. De Duitse en Belgische werken versterken elkaar." De dialoog verandert de perceptie van de

werken: in combinatie vertellen ze een nieuw verhaal. Zo versterkt de derde dimensie in het installatiewerk van Marianne Berenhaut de sombere, bevreemdende sferen in het de foto met acryl van Anselm Kiefer. “Bovendien valt er ook aan de Duitse kant nog heel wat te ontdekken,” voegt Randaxhe toe. “Enkele Oost-Duitse kunstenaars, zoals Wolfgang Mattheuer, zijn hier zo goed als onbekend.”

KUNST & KIJKER Nu de grote lokettenzaal van de bank gerenoveerd is – een ruimte van 200m lengte – bestaat de mogelijkheid daar de collectie te ontsluiten in tijdelijke tentoonstellingen. “Vroeger konden mensen hier bij een zestigtal loketten terecht,” vertelt Randaxhe, “maar dat is nu natuurlijk niet meer nodig: zo goed als alle bankverrichtingen gebeuren online.” De lokettenzaal kreeg dus een herbestemming. Er zullen, onder meer, regelmatig tentoonstellingen plaatsvinden. Dat is een heel duidelijke beleidskeuze van de Nationale Bank, die meer naar de gemeenschap toe wil werken. De enorme zaal is ook architecturaal indrukwekkend: het grote glazen plafond zorgt voor mooi binnenvallend licht en de uitgestrekte ruimte biedt heel wat mogelijkheden voor toekomstige projecten.

“We openen de tentoonstelling met het thema ‘Art & Viewer’,” zegt Randaxhe. “Dit is misschien wel het belangrijkste onderdeel van de expo: alles begint bij de relatie met de kijker.” Deze verhouding is in de Nationale Bank heel anders dan bij andere, publieke instellingen. De collectie is louter toegankelijk voor het personeel. “Maar we zijn geen privé-instelling. We hebben een verantwoordelijkheid ten opzichte van het publiek. Als monetaire instelling en toezichthouder van de financiële sector staan we ten dienste van onze gemeenschap en dat moet ook voor onze kunstcollectie het geval zijn.” De tentoonstelling bouwt een dialoog op verschillende niveaus: tussen de Nationale Bank van België en de Deutsche Bundesbank, maar vooral ook tussen een ‘verborgen’ collectie en het grote publiek.

—
TAMARA BEHEYDT

INFO Tentoonstelling *Building a Dialogue* – Nog t.e.m. 15 september 2019 – Open: maandag t.e.m. zaterdag van 10 tot 18 uur – Gesloten: zondag – Nationale Bank van België – de Berlaimontlaan 3, 1000 Brussel – www.nbb-expo.be – **ARCHIEF** Het Museum van de Nationale Bank van België: OKV 2000, nr. 2 – Nieuw Museum van de Nationale Bank: OKV 2018, nr. 2, blz. 22-25 – www.tento.be/archief

Experts vertellen over leven en werk van Pieter Bruegel tijdens de zondagochtendlezingen in het Antwerpse Rubenianum.

BRUEGELLEZINGEN

Tickets: €5,00
enkel verkrijgbaar via www.rubenianum.be

Rubenianum
Kolvenierstraat 20, 2000 Antwerpen

/ Onderzoeksinstituut voor de Vlaamse Kunst van de 16de en 17de eeuw

23 juni - 11u00
Bruegel and beyond
Prof. dr. Manfred Sellink (KMSKA)

22 september - 11u00
Pieter Bruegel de Oude en de kunst van het kijken
Dr. Tine Luk Meganck (KMSKB)

15 december - 11u00
Bosch, Bruegel en de arcane beeldwereld van Paulus de Kempnaer (ca. 1554-1618)
Daan Van Heesch (KU Leuven)